

Avrupa Birliği Nitrat Direktifinin (91/676/EEC), uyum çalışmaları kapsamında 18.02.2004 tarih ve 25377 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tarımsal Kaynaklı Nitrat Kirliliğine Karşı Suların Korunması Yönetmeliği 23 Temmuz 2016 tarih ve 29779 sayılı Resmi Gazete'de revize edilerek yürürlüğe girmiştir.

Yönetmeliğin temel hükümleri:

- Kirlenmiş ya da kirlenme tehdidi altındaki suların belirlenmesi,
- Nitrate Hassas Bölgelerin belirlenmesi,
- İyi Tarım Uygulamaları Kodunun hazırlanması,
- Hassas Bölgelerde Tarımsal Eylem Planlarının oluşturulması,
- İzleme Ağı ve Raporlama Sisteminin kurulması şeklinde özetlenebilir.

Yönetmelik çerçevesinde tarımsal kaynaklı nitrat kirliliği izleme çalışmaları 2008 yılında başlamıştır. Tarımsal kirliliği tam olarak temsil etmesi için izleme ağı genişletilerek 2.437 yerüstü, 2.284 yer altı suyu olmak üzere toplam 4.710 istasyonda, sularda tarımsal kaynaklı nitrat kirliliği izleme çalışmaları yürütülmektedir.

Tarımsal kaynaklı nitrat kirliliği izleme çalışmaları 40 ilde Mobil Laboratuvarlar ile diğer 41 il'de ise arazide kullanıma uygun analiz cihazları kullanılarak yürütülmektedir.

İzleme çalışmalarında yüzey sularında aylık olarak nitrat, toplam azot, toplam fosfor, ortofosfat, çözülmüş oksijen, pH ve klorofil-a; yeraltı sularında üç ayda bir nitrat, pH, ve sıcaklık parametreleri için analizler yapılmaktadır.

Tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan kirlilik izleme çalışmalarından elde edilen analiz sonuçları web tabanlı Nitrat Bilgi Sistemine gerçek zamanlı olarak kaydedilmekte ve tarımsal kirliliğin kontrolü ve yönetimine ilişkin değerlendirmeleri yapmak amacıyla kullanılmaktadır.

Nitrat kirliliği izleme sonuçlarına bağlı olarak nitrate hassas bölgelerin belirlenmesi çalışmalarına devam edilmektedir. Bu çerçevede Bakanlığımızın ilgili Genel

Müdürlüklerinden uzmanların katıldığı bir çalışma grubu oluşturularak çalışmalara devam edilmektedir.

Nitrat Bilgi Sisteminde oluşturulan numune takip sistemi ile su numunelerinin doğru zamanda, doğru lokasyondan alınması ve numunenin laboratuvara zamanında ulaştırılarak analizlerin zamanında yapılması kontrol edilmektedir.

Bakanlığımız personelinin tarımsal kaynaklı nitrat kirliliğinin izlenmesi değerlendirilmesi ve kirliliği önlemeye yönelik tedbirler konusunda kapasitelerini artırmaya yönelik eğitimler yapılmaktadır. Çiftçi eğitim çalışmaları için konunun İl Yayımları Programları kapsamında alınması sağlanmıştır.

Farkındalık artırma çalışmaları kapsamında "Tarımsal Kaynaklı Nitrat Kirliliği" ve "Hayvansal Gübrenin Depolanması ve Araziye Uygulanması" konulu kamu spotları hazırlanarak yayımlanmıştır.

Nitrate hassas olan ve olmayan bölgelerde çiftçiler tarafından uyulması gereken kuralları ve uygulama esaslarını içeren iyi tarım uygulamaları kodunun uygulanması ile ilgili hükümleri içeren "Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliğinin Önlenmesine Yönelik İyi Tarım Uygulamaları Kodu Tebliği (No: 2016/46)" 11.02.2017 tarih ve 29796 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

İyi tarım uygulamaları kodu; sularda tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliğinin önlenmesine yönelik arazi yönetimi, bitki besin maddesi yönetimi, hayvansal gübre yönetimi, sulama yönetimi, bitki koruma ürünleri yönetimi ve işletmede tutulması gereken kayıtlara ilişkin aşağıdaki konuları kapsamaktadır:

- Gübrelerin toprağa uygulanmasının uygun olmadığı kapalı dönemlerin belirlenmesi.
- Gübrelerin eğimli arazilere uygulama yöntem ve koşulları.
- Gübrenin suyla doygun, sele maruz kalmış, donmuş veya karla kaplı toprağa uygulama koşulları.
- Su kaynaklarına yakın topraklara gübre uygulama koşulları.

• Depolanmış hayvan gübresi ve silaj gibi bitki materyallerinden kaynaklanan sızıntı sularının, yüzey akışı ve yer altına sızma şeklinde sularda meydana getirebileceği kirliliği önlemeyi amaçlayan depolama ünitelerinin inşaat niteliklerinin ve kapasitesinin belirlenmesi.

• Kimyasal ve hayvansal gübrelerin doğru uygulama miktarlarının belirlenerek, toprağa homojen bir şekilde dağılımının sağlanması, böylece topraktan yıkanarak suya karışacak miktarların kabul edilebilir düzeyde kalmasını sağlayacak uygulama yöntemlerinin belirlenmesi.

• Ekim nöbeti sistemi ile çok yıllık ve tek yıllık bitkilere ayrılan alanların oranlarını dikkate alacak şekilde tarımsal alanların yönetimi.

• Yağışlı dönemlerde nitratin topraktan yıkanarak su kirliliğine neden olmasını engelleyecek şekilde toprak yüzeyinde minimum miktardaki bitki örtüsünün bulundurulması.

• Gübreleme planlarının tarımsal işletme düzeyinde yapılarak kullanılan gübrelerin kaydının tutulması.

• Sulama sistemlerinin bulunduğu bölgelerde, yüzey akışlarından ve suyun bitki kök sisteminin altına inmesinden meydana gelen su kirliliğinin önlenmesi.

İyi Tarım Uygulamaları Kodu Tebliği ağırlıklı olarak hayvansal gübre yönetimine ilişkin düzenlemeleri içermektedir.

• Nitrata hassas bölgelerde, 22-23 Büyükbaş Hayvan Birimine eşdeğer hayvana sahip (yılda 1600 kg ve üzeri azot üreten) hayvancılık işletmeleri ile yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüğüne sahip tarımsal işletmeler, yürüttükleri tarımsal faaliyetlere göre hayvansal gübre deposu ve/veya gübreleme planı yapmakla yükümlüdür.

• Nitrata hassas bölgelerde, yılda 1600 kg'dan az azot üreten hayvancılık işletmeleri için hayvansal gübre deposu ve gübreleme planına yönelik hükümlerin uygulanması zorunlu olmayıp, gönüllülük esastır. Ancak bu işletmeler, tebliğin diğer hükümlerini uygulamakla yükümlüdür.

• Nitrata hassas olmayan bölgelerde, 50 Büyükbaş Hayvan Birimine eşdeğer hayvana sahip (yılda 3500 kg ve üzeri azot üreten) hayvancılık işletmeleri, hayvansal

gübreyi kapalı dönem boyunca depolamak ve hayvansal gübre yönetim planı yapmakla yükümlüdür.

Tarımsal kaynaklı kirliliğinin azaltılması ve önlenmesine yönelik uygulanacak tedbirlerin desteklemelerle ilişkilendirilmesi amacıyla Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğin (Tebliğ No:2017/22) Uygulama Rehberi (12. Etap)'nde; hayvansal gübrelerin depolanması, işlenmesi ve uygun koşullarda araziye uygulanmasına yönelik bazı uygulamalara hibe desteği sağlanmıştır.

Hayvansal gübreyi uygun depolayan ve gübre yönetim planı yapan hayvancılık işletmeleri ile kanatlı işletmelerine Hayvansal Gübre Üretim Desteği, depolanan hayvansal gübreyi tarım alanlarında kullanın tarım işletmelerine de Hayvansal Gübre Kullanım Desteği verilmesi ile ilgili çalışmalar devam etmektedir.

Planlanan bu destekler ile hayvansal gübrenin tarım alanlarında kullanılması sağlanacak ve tarımsal kaynaklı nitrat kirliliğinin en önemli kaynağı olan hayvansal gübrelerin bitki besin maddesi olarak uygun koşullarda kullanılması ile kirliliğin de önlenmesine katkı sağlanacaktır.

İyi Tarım Uygulamaları Kodu İyi Gelecek

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı
Tarım Reformu Genel Müdürlüğü
Tarımsal Çevre ve Doğal Kaynakları Koruma
Daire Başkanlığı

Eskişehir Yolu 9. Km Lodumlu/ANKARA
Tel: 0312 258 81 01 **Belgegeçer:** 0312 258 81 13
www.tarimorman.gov.tr

Tarım Reformu Genel Müdürlüğü
Tarımsal Çevre ve Doğal Kaynakları Koruma Daire Başkanlığı

Tarımsal Kaynaklı Nitrat Kirliliğinin Kontrolü ve Yönetimi Çalışmaları

